

№ 12/1966.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands lands-
ting med förslag angående utverkande av extra-
ordinarie anslag för ersättning av 1965 års
skördeskador.

Under höstsessionen 1965 inlämnade landstingsman Börje Johansson m.fl. en finansomotion om att ett anslag, stort 700.000 mk, skulle upptagas i 1966 års ordinarie budget för ersättande av 1965 års skördeskador. Landstinget beslöt emellertid anmoda landskapsstyrelsen att till Landstingets vintersession 1966 inkomma med utredning angående omfattningen av 1965 års skördeskador ävensom förslag till erforderligt anslag för ändamålet.

På grund av exceptionellt ogynnsamma väderleksförhållanden under år 1965 drabbades det åländska lantbruket av stora skördeförluster. Efter en kall och torr vår och försommar följde en varm och nederbördsrik skördeperiod. Dessa två väderlekstyper, vardera i sig själv ogynnsam, ledde till en försenad utveckling av samtliga grödor. Mognadsstadiet för stråsäden inföll c. 5 veckor senare än normalt, och skörden försenades ytterligare av den fuktiga väderleken. Samtliga stråsdesslag drabbades härigenom av omfattande kvalitetsskador, främst groningsskador. För så gott som alla grödor blev skörderesultatet både kvantitativt och kvalitativt avsevärt under genomsnittet.

De ogynnsamma väderleksförhållandena berörde hela landskapet, med endast mindre lokala variationer. I landet i övrigt var skördeskadorna av jämförelsevis ringa och lokal omfattning. Till och med i det närliggande Åboland kunde spannmålsskörden bärgas under normala förhållanden.

Den utredning av skördeförlusterna på Åland år 1965 som landskapsstyrelsen verkställt, har i huvudsak gällt de skador som förorsakats av brödsäden. Härvid har 1965 års skörd jämförts med de två föregående årens. På grund av den fortgående övergången från mjölkhushållning till spannmålsodling skulle jämförelsen bli missvisande, om den utsträcktes flera år bakåt i tiden. I varje fall bör det onormala året 1962 utelämnas.

Enligt införskaffade uppgifter har såsom kvarnvara och utsäde marknadsförts följande spannmålsmängder (vete och råg) i miljoner kilogram:

	På Åland	I hela riket
I medeltal åren 1963-64	6,28	332,3
År 1965	2,76	412,7

Då man beaktar även den som fodersäd saluförda skörden av vete och råg stiger den försålda spannmålsmängden år 1965 för Ålands del till

-2-

5,84 milj. kg och för hela riket till c. 590 milj. kg. De låga talen för Åland år 1965 är enbart en följd av skördeskadorna och beror icke på att mindre arealer skulle ha besåtts.

Beträffande den del av spannmålsskörden, som icke saluförts, saknas utförliga uppgifter. Landskapsstyrelsen har emellertid kunnat konstatera, att de åländska lantbrukarna hösten 1965 till följd av den felslag-na havreskörden nödgades behålla brödsäd av lägre kvalitet såsom fodersäd i större utsträckning än normalt. Men å andra sidan kunde de i långt mindre omfattning än vanligt reservera spannmål som utsäde för eget behov, emedan skörden till stor del var oduglig härtill. Det är därför möjligt att ungefärligen bedöma nu ifrågavarande skördeförluster enbart på basen av den försålda spannmålen.

Enligt uppgifter från partiaffärerna har de åländska jordbrukarna i spannmålslikvider erhållit sammanlagt följande belopp:

År 1963	2.470.000 mk
1964	4.070.000 "
1965	2.477.000 "

Sedan beloppet för år 1963 justerats till prisnivån för år 1964 och 1965 enligt statens spannmålsförråds grundpris för vete, erhålles som medelvärde för åren 1963 och 1964 försäljningssumman 3.405.000 mk. Jämfört med detta medeltal utgjorde underskottet i den försålda spannmåls-skördens värde år 1965 hela 928.000 mk. Samtidigt drog skördearbetet osedvanligt höga kostnader.

Landskapsstyrelsen har även undersökt, hur skördeskadorna i fråga om brödsäden drabbade enskilda lägenheter. Genom ett flertal kungörelser uppmanades jordbrukarna förete sina försäljningskvitton på respektive kommunalkansli. Inom utsatt tid företedde 709 jordbrukare sina kvitton, motsvarande en försåld spannmålsmängd om 3,75 milj. kg. Av denna mängd hade endast 31,0 % godkänts som kvarnvara till ett medelavräkningspris om 47,5 p/kg samt resten, eller 69,0 %, som fodersäd till ett medelpris av 32,7 p/kg. Medelavräkningspriset för hela denna spannmålsmängd blev 37,3 p/kg. Enligt den av Pellervos Marknadsforskningsinstitut uppgjorda statistiken var producentpriset för vete i hela landet under månaderna september-december 1965 i medeltal 58,4 p/kg och för råg nära 60 p/kg i fråga om kvarnvara.

Det är sålunda uppenbart, att större delen av de åländska spannmåls-odlarna lidit mycket kännbara förluster på grund av skördeskadorna hösten 1965. Framförallt gäller detta dem, som övergått till kretaturslös jordbruksdrift. Men överhuvud är den åkerareal, som används för spannmålsodling relativt sett, betydligt större på Åland än i riket. För-

lusterna blir också kännbarare för de enskilda odlarna därigenom, att lägenheterna i allmänhet har så liten åkerareal.

Ökad spannmålsodling innebär minskat överskott på mjölkhushållningsprodukter och är sålunda direkt till fördel ur statsfinansiell synpunkt. Vete- och rågarealerna på Åland var år 1965 över 1.500 ha större än de skulle ha varit, ifall spannmålsodlingen här haft samma relativa omfattning som i hela riket. Om 1.500 ha åker i stället hade använts för produktion av foderväxter för ett i motsvarande mån ökat mjölkkobestånd, så skulle detta ha medfört en höjning av den årliga mjölkproduktionen på Åland med omkring 150.000 kg. För staten skulle detta ha inneburit ökade utgifter om c. 700.000 mk i form av prissänkningersättningar och exportpremier för smör. Det kan därför inte ligga i samhällets intresse, att jordbrukare som ägnar sig åt spannmålsodling tillåtes råka i ekonomiska svårigheter på grund av exceptionella väderleksförhållanden.

År 1962 drabbades stora delar av landet av svåra skördeförluster. Detta år kunde i hela landet saluföras blott 186,9 milj. kg vete och råg såsom kvarnvara och utsäde medan medeltalet för åren 1960-61 uppgick till 325,8 milj. kg. För att i viss mån ersätta det uppkomna inkomstbortfallet anvisade riksdagen ett anslag om 111.135.000 mk, motsvarande ungefär hälften av de beräknade skördeskadorna (Regeringens proposition № 139/62). Detta anslag användes dels för allmänna stödåtgärder, såsom höjning av mjölkpriset och priset på fodersäd, och dels för direkta ersättningar åt odlarna med beaktande av en viss självrisk i enlighet med statsrådets beslut av den 27.2. 1963 om ersättning åt lägenhet för skördeskador på odlingar (FFS 115/63). Skördeskadorna detta år var av mindre omfattning på Åland än i riket i övrigt och täcktes till större delen av nämnda självrisk och de allmänna prisstöden.

Den fellsagna spannmålsskörden på Åland år 1965 synes nu motivera särskilda stödåtgärder för jordbruket här, ehuru motsvarande stöd ej erlagges i riket detta år. Den compensation, som lantbrukarna kan erhålla genom lägre beskattningsgrunder vid kommunalbeskattningen och individuella skattelättnader på grund av skördeskador, är nämligen med hänsyn till skadornas omfattning helt otillräcklig. Enligt den av landskapsstyrelsen verkställda utredningen skulle ett anslag om 430.000 mk för det åländska jordbruket år 1965 skäligen motsvara 1962 års skördeskad ersättningar i riket. I överensstämmelse med andemeningen i 30 § 2 mom. Självstyrelselagen torde ett så stort engångsanslag böra underkastas Ålandsdelegationens förhandsprövning och sålunda utverkas i extraordinarie väg.

Anslaget i fråga skulle disponeras på följande sätt:

a) C. 250.000 mk för erläggande av ett tilläggspris om 10 p/kg för den mängd vete och råg som avräknats som fodersäd. Ersättningarna härvidlag skulle få uppgå till högst 2.500 mk per lägenhet.

b) C. 120.000 mk för erläggande av ett tilläggspris om 3 p/kg för den till mejerierna under månaderna april och maj år 1966 levererade mjölmängden. (År 1965 invägdes till de åländska mejerierna under dessa månader sammanlagt 3,79 milj. kg mjölk). Härutöver skulle av detta belopp erläggas ett bidrag per ko inom sådana områden, vilka icke under förenämnda månader har möjlighet att leverera mjölk till mejeri, motsvarande ovannämnda tilläggspris.

c) C. 60.000 mk för erläggande av arealbidrag åt sådana jordbrukare, vilka genom tillförlitliga intyg kunna bestyrka att betydande arealer av råg och vete icke kunnat skördas till följd av de ogynnsamma väderleksförhållandena. Detta bidrag skulle beräknas enligt 25 p/kg för en ha-skörd enligt medelavkastningen för de berörda växtslagen under de senaste fem åren.

Med beaktande av vad ovan framförts får landskapsstyrelsen föreslå

att Landstinget skulle hos Ålandsdelegationen hemställa om ett 430.000 mk stort extraordinarie anslag för ersättning av 1965 års skördeskador genom en sålydande framställning

Till Ålandsdelegationen

Från Ålands landsting.

På grund av de = = = = = de senaste fem åren.

Med beaktande av vad ovan framförts får landstinget vördsamt anhålla

att Ålandsdelegationen måtte anvisa 430.000 mk för ersättning av 1965 års skördeskador.

Mariehamn, den

1966.

På landstingets vägnar:

talman

vicetalman

vicetalman.

Mariehamn, den 8 mars 1966.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson

Landskapsagronom

Ernst Johansson.